

Metodika monitoringu zájmových druhů ptáků na území NP, CHKO a PO – metodická skupina orel

autor: Jan Havlíček

verze 2018.3

Forma odevzdávání výsledků:

Zpracovatel odevzdává výsledky v podobě závěrečné zprávy elektronickou cestou. Všechny údaje z průzkumu musí být zadány v Nálezové databázi ochrany přírody spravované AOPK ČR (NDOP) dostupné na Portálu Informačního systému ochrany přírody (<http://portal.nature.cz>), buď přímo, nebo pomocí hromadného importu (import provádí AOPK ČR pouze z korektně vyplněné tabulky podle dodaného vzoru). Pro vstup do NDOP je zpracovateli garantem přiděleno přihlašovací jméno a heslo. Zapsané výsledky součástí přístupné všem orgánům ochrany přírody pro další využití.

Data budou odevzdávána pod zdrojem:

Autor - jméno zpracovatele, rok, typ zdroje – terénní šetření, název práce – Mapování zájmových druhů ptáků na území NP, CHKO a PO: – *Název lokality* – MS orel (např.: Novák Jan 2021, terénní šetření, Mapování zájmových druhů ptáků na území NP, CHKO a PO: Třeboňsko – MS orel)

1. Záznam v aplikaci NDOP

Záznam má podobu jednoduchého faunistického záznamu s přesně lokalizovaným místem nálezu pomocí GPS souřadnic. Záznam dále obsahuje základní faunistické údaje: datum nálezu, autora nálezu, druh, počet jedinců (příp. odhad početnosti), metodu a popř. i nejvyšší zaznamenanou kategorii průkaznosti hnízdění, stáří jedinců a další podrobnosti nálezu. Záznam může být doplněn fotografií druhu a lokality.

K zadání záznamu lze využít mobilní aplikaci Biolog, přičemž musí být garantovi sledování stavu ptáků nejpozději se ZZ oznámeno ID vycházky (stejně pro všechny záznamy v rámci jednoho bodu), či od ostatních záznamů nasbíraných mimo projekt jasně odlišitelný název lokalizace.

- pokud nebude na některé z lokalit ani při jedné z kontrol zaznamenán žádný jedinec z povinně zaznamenaných druhů, bude alespoň z jedné kontroly vložen záznam jiného (např. běžného) druhu.
- Každá lokalita má svůj unikátní název.

2. Závěrečná zpráva

Titulní stránka závěrečné zprávy s hrubým shrnutím výsledků (zvlášť pro každé mapovací pole – např. do odstavců).

Tabulka závěrečné zprávy: tabulka je přílohou této metodiky.

Hlavní cíle průzkumu:

- získat aktuální údaje o rozšíření dravců (orla skalního a dalších druhů), sokolovitých a dalších vybraných druhů na území ČR
- zjištění jejich kompletního druhového spektra a početnosti na zkoumaných lokalitách a ve zkoumaném poli
- zjištění jejich biotopových nároků
- zjištění a popis faktorů s negativními dopady na populace jednotlivých druhů

Metoda provádění průzkumu

Výběr lokality

Místa s dobrým výhledem do krajiny. Vhodná je především kontrola skalnatých oblastí.

Metoda monitoringu

Metodou monitoringu je především sledování na vybraných lokalitách (místa s dobrým výhledem do kraje), přičemž **budou povinně zaznamenáni všichni jedinci všech druhů dravců, sokolovitých, čápa černého, krkavce velkého, všech ZCHD ptáků** a popř. i dalších druhů. Lze také udělat kompletní seznam všech druhů ptáků – v tom případě se u nálezů jako metoda sběru vybere položka „kompletní seznam“, nebo se tato skutečnost oznámí odbornému garantovi, který zajistí úpravu nálezových údajů pro další vyhodnocení. Následné dohledávání hnízd je možné pouze po konzultaci s RP AOKP nebo správami NP. Toto sledování bude probíhat pouze za vhodných klimatických podmínek (pěkné slunné dny) a u všech zjištěných jedinců bude zaznamenán jejich vztah k lokalitě a chování (lov, přelet, kroužení, tok atd.), popř. nejvyšší zjištěná kategorie průkaznosti hnízdění. Ideálně bude dále zaznamenána odhadnutá vzdálenost (zvláště pro samce, samice, popř. mladé a staré jedince; je vhodné stanovit si vzdálenost k jednotlivým výrazným prvkům v krajině a vzdálenost jedinců podle toho odhadovat) při prvním zjištění daného jedince (v kategoriích do 250 m, do 500 m, do 1 km, do 2 km a nad 2 km). Tyto hodnoty budou zadány v NDOP v podobě strukturované poznámky, popř. v importovací excelové tabulce do zvláštních sloupců – počet zjištěných jedinců uvést do „vzdálenost 1“ (kategorie do 250 m) – „vzdálenost 5“ (kategorie nad 2 km). U druhů, kde nebyl odhad početnosti v jednotlivých kategoriích vzdálenosti okolo bodu zjišťován, nebude strukturovaná poznámka vyplněna. Do NDOP lze zadávat buď přímo místa pozorování daných jedinců, nebo místo pozorovacího bodu. U nalezených hnízd bude dále zaznamenáno umístění hnízda, jeho výška nad zemí a druh stromu (u stromových hnízd), ohrožení hnízda (v případě přímého ohrožení ihned nahlásit RP AOPK, nebo správě NP), popř. počet mláďat apod.

Práce probíhají za příznivých klimatických podmínek tj. bez deště, silného větu, mlhy apod. Lze volit například dopolední termíny za slunečného počasí, případně pozdně odpolední dobu, kdy je dobrá termika, kterou ptáci využívají.

Termín, počet návštěv a rozsah monitoringu

Sledování bude provedeno z nejméně 3–4 bodů s dobrým výhledem do krajiny v rámci každého pole (uvnitř hranic NP, CHKO a PO), a to ve třech termínech:

1. termín: 1. III. – 10. IV.
2. termín: 5. V. – 30. VI.
3. termín: 1. VII. – 25. VIII.

V každém termínu proběhne sledování 2× po dobu 1 hod. (popř. 1× po dobu cca 2 hod.) – sčítání na 3 bodech, popř. lze sčítat v každém termínu 1× po dobu 1 hod. – sčítání na 4–5 bodech, nebo zvolit různé kombinace (např. na 4 bodech po 1 sčítání v 1. a 2. termínu a 2 sčítání v 3. termínu za účelem určení polohy hnízda apod.). Změna termínu, počtu návštěv a rozsahu monitoringu, popř. i další odůvodněné změny oproti metodice jsou možné na základě schválení garantem sledování stavu ptáků.